

# CARTILE

## SATEANULUI ROMANU.

DESCÉPTA-TE ROMANE!

Cartea III.

Martiu.

An. IX.—1884.

### Unele lupte ale Domnilor romanii

Stefanu cel mare si Michaiu vítézulu.

(Urmare din anulu trecut.)

#### *Lupt'a dela Baia.*

Causele acestei memorabile lupte au fostu mai multe si anume:

Petru Aronu umblá in ruptulu capului se reajunga domnu presté Moldov'a, unde sia fostu alungatu de Stefanu. Acestu Petru Aronu a fostu unu omu despotu si tiranu, asia câtu chiar' Moldovenii, sätui fiendu de nelegiuirile lui, au tramisu in Munteni'a dupa Stefanu, — care se aflá pre atunci in curtea lui Radu celu frumosu, — cá se le vina domnu. Alungatu fiendu dar' din scaunulu Moldovei mersè in tiér'a Lesiasca, unde cerù ajutoriu dela Casimiru incontr'a lui Stefanu. Casimiru inse refusà, fiendu in bune relatiune cu Stefanu. Atunci elu se trase in Ungari'a la falniculu rege Matí'a, prin ajutoriulu carui'a sperá a ajunge éراسi la domnía.

Totu la regele Matí'a erá si unu Berendei, care aseme-neá sperá a ajunge la tronulu Moldovei.

Seraca Moldova! multi petítori ai avutu tu! si rari au fostu acei'a cari se te iubésca — nu, — ei cei mai multi nu te-au iubit! — — Ai fostu o fecióra dragalasia, dar' sinulu teu a fostu prada nelegiuirei petítoriloru tei!...

Petru Aronu si Berendei au fostu bene primiti la curtea lui Matí'a, acarui tata a fostu marele romanu Corvinulu.

Fie-care din ei au promisú cã în ce óre va ajunge pre tronul Moldovei *i vá închinã tiér'a lui.*

Acést'a a fostu un'a din cauzele pentru cari în 1467 Matí'a atacã pre Stefanu în tiér'a s'a.

A dóu'a cauza a fostu navalirea si prèdarea tierei Secuiesci de Stefanu cu ceva mai înainte.

Si a trei'a si cea mai ponderósa a fostu cã Matí'a nu putea vedé cu ochi buni pre Stefanu, acarui veste esíse în lume si erã admiratu de toti. Invidíandu-lu deci, dícea despre Stefanu, cã i-e vasalu lui si cã invingerile reportate de Stefanu, lui suntu de-a i-se atribuí fiendu facute la indemnulu si sfatulu seu. Neci nu poteã se suferé Matí'a pre „Stefanu“ carele cá si mosiulu seu Alesandru celu bunu dícea cã nu cunósce altu stapènu decãtu pre imperatulu ceriuriloru si cã nu are altu protectoru decãtu sabí'a s'a. (Mísailu „Traianu“ an. 1869.)

În anulú 1467 porní deci Matí'a cu óste de 40.000 soldati încaruntíti si deprinsi în lupte, pentru a cuprinde Moldov'a seau a ó preface în cenusia. Óstea s'au adunatu la Brasiovu. Pasulu Oituzu si Ghimesiu au fostu loculu pre unde au trecutú în Moldov'a.

Îngãmfatulu rege pareã cã vede pre serman'a Moldova tavalindu-se în sãngele seu, — elu erã securu de invingere.

În 19 Novembre 1467, óstea lui Matí'a ajunsè la Trotusiu. Aci vediendu Matí'a pre romanu bunu sí blãndu cum l'a lasatu pre elu Ddiu nu se mai indoiã defeliu cã nu vá fí elu invingatoriulu, dar' se mirã cum Stefanu cu atari ómeni pacinici si blãndi póte se reporte atãte invingeri stralucite.

Matí'a nu sciã cã mielulu se preface în lupu în timpuri de fortuna.

Din Trotusiu tramisè Matí'a o solí'a la Stefanu prin care i cereã se i-se supuna, esíndu-i înainte cá unui suveranu. Solí'a porní spre Suceav'a, — capital'a de atunci a Moldovei — ér' Matí'a începù pradarile cu aprinderea Trotusiuului.

Dela Trotusiu ajunsè în 29 Novembre la Bacãu care asemenea devení prada flacariloru. În urma la Romanu odichnira siepte díle spre a asceptã solí'a tramisa la Stefanu.

Solii s'au prezentatu in Suceav'a la curtea lui Stefanu, care i primí cu mari ceremonii. Boerii si fruntasii se adunara pentru a audí cuventele soliloru. In urma prezentati lui Stefanu vorbira cá m astufeliu: — „Suveranulu nostru si alu vostru a intratu in Moldov'a si tu Stefane seau din nescientia seau cu voi'a nu esi inainte spre a-lu primí. Suntemu tramisi dar' din partea Domnului nostru si alu vostru cu mandatulu: se-i esíti inainte cá unui suveranu.“

Unu murmuru se redicá in sala. Romanii nu poteáu suferí o pata cá acést'a, ei voiáu mórtea soliloru. Toti ochii eráu atíntiti spre marele Stefanu, care pareá rece in midiloculu periclului.

„Apele line suntu afunde“ tiène dicál'a romanésca — Stefanu erá rece dar' cugetá profundu.

Elu nu a voítu mórtea soliloru, dar' nici fruntea lui nu si-a plecatu-o in tiérina cá-ci nu s'au umilitu.

Unu cutremuru cuprinse totu sufletulu Moldovei. Din capu in capu de tíera resuná o singura vóce: „Duşmanulu ne calca, duşmanulu... Dar' acestu cutremuru si strigátu nu erá de desperare, ci de sfânta manía si alarmu.

Ér' Stefanu, marele Stefanu in midiloculu acestoru eveneminte respunsè soliloru cu demnitatea-i indatinata: —

„Pamentulu Moldovei e plamaditu cu sângele stramosiloru nostrii, si nepottii inca i voru scí urmá pre acei'a.“

Pâna ce romanulu mândru de marire

Pentru tíera mórtea vá despretiuti

Mânile pe lantiuri nu 'si voru umilí.

(D. Bolintineanu)

Dupa 7 dîle si dupa ce a primitu Matí'a scirea cá Stefanu e mai voiosu a morí decátu a-i inchiná tíer'a, a pornitu pradându si jáfuíndu spre Suceav'a, capital'a Moldovei, dupa ce a datu flacariloru si Romanulu.

Inse in drumulu seu spre a predá mai multu, lasà directiunea Suceavei si se indreptà spre Bai'a, lasându pulbere si cenusia in urm'a s'a.

In 14 Decembre cuprinsè Bai'a.

O privelisce infioratóre deveni serman'a Moldova. Ruine, sange. focu si fumu remâneáu in urm'a duşmaniloru. Femei

despletite cu copilasii la sinu luáu calea muntiloru. Betrani gârboviti de ani, radimânndu-se de toiagulu betrânetieleru priviáu rodulu munciei loru adunatu cu sudóre, cum se preface in cenusia. Teneri... nu intâlneá duşmanulu, — că-ci flórea tierei erá acolo, unde vócea tierei o chemá! Ér' cându eráu se cunósca duşmanii si tenerimea Moldovei, — atunci aveau a cunósce pre: *romanulu atacatu in mosi'a s'a.*

Cátu de bene descrie acésta navalire duşmana Const. Negruzzi, punéndu-ne inaintea ochiloru trist'a sórte a romanului Moldoveanu in asemenea tempuri viscolóse, prin urmatórele síre :

„Precumu norulu de locuste, sórele intunecându,  
Vine pre susu cu iutiala, tiarinele-amenintiându,  
Incátu tremurându ascépta spariatulu muncitoriu,  
Nesciendu unde-o se cadia acelu noru ingrozitoriu, —  
S'amagiesce cu nadejdea că ogoru-i vá scapá ;  
Si-a sudórei s'ale roduri vá puté inc'-aduná  
Inse d'odata locust'a cade tóta pre câmpii  
Si 'ntro clipa 'n prafu preface tiarini, holde, ogóre, vii...  
Seau dupa cum primavér'a ométulu celu adunatu  
Printre rípi, de alui Febus calde radie sagetatu,  
Se topesce si s'asvêrle siroiu iute furiosu  
In pàreulu, care curge printre flori in vale josu,  
I-lu tulbura, í-lu maresce, í-lu umfla cu alu seu valu,  
Si nu-lu lasa pân' nu-lu face de se vérsa preste malu ;  
Câmpțiile se inéca ér' pastorii spaimentati  
Se asiadia cu-aloru turme in muntii invecinati ;  
Acestu feliu sumetii Unguri \*) in Moldov'a nabusiescu,  
Ori ce-'ntempina 'nainte robescu, taie pârjolescu,  
Cu omoru si pustiire drumulu loru se insemná,  
Inaintea loru totu gróza, si-'n urm'a loru fumegá.“

Geniulu pustiirei a ajunsu preste tene o Moldovo! tremura si plânge! Nu vedi că duşmanulu e infricosiatu si numerosu... Patrudieci de míi!... Ce te vei face?

Dar' nu, — Moldoveanulu n'a tremuratu, nu a plânsu, elu a voíitu se móre suridiéndu. O vóce patrunse pâna in anim'a Moldovei si acésta vóce erá :

---

\*) Ostile din Ungari'a, Transilvani'a si din Austri'a preste totu vînu inainte la mai multi scriitori sub numirea generica „Unguri.“

Sâi Stefane la hotara  
C'-a intratu duşmani-'n tiara.

(Movil'a lui Burcelu.)

Stefane vitózulu mieu,  
Dieu de altulu c'-ar fi reu,  
Dar' de tene multu e bine  
Cà tu esci sioimanu cá mine!

(Cântulu lui Stefanu Voda.)

Multíme cutropitóre a venitu Stefane! sâi si noi vomu  
urmá; — dícea poporulu. Ér' Stefanu marele audia acésta  
vóce si raspundeá cu fala:

Las' se viè, las' se viè  
Se se deè prada mie!  
Mórtea-i pasce cá o turma  
Pecatu-i mēna din urma. —  
Multi au mai venitu la noi  
Puçini s'au dusu inapoi,  
Cà-su romanu cu patru mâni,  
Si am leacuri de pagâni...  
De tatari am o sageata,  
De turci pal'a mea cea lata,  
De litveni unu buzduganu,  
Si de unguri \*) unu arcanu

La aceste se sculáu micu si mare, teneru si betranu,  
boeriu si tieranu si se adunáu sub steagulu Moldovei pentru  
fericirea ei! O astfeliu de inolare generala se numea: „*redicarea Glóteloru.*“ Ea se conchiemá numai in tempuri de res-  
triste si candu duşmanulu patrundea afundu in lontrulu tiei.

O tempuri de marire a Moldovei! ce impresiune dulce  
a-ti lasatu voi in sufletele adevveratu romanesci!...

Stefanu intielesè cà Matí'a a ajunsu la Baia cu intrég-  
g'a s'a armata. A audítu si ace'a cà duşmanulu s'a datu cu  
totulu beuturiloru si desfrânariloru, — deci 'si facuse pla-  
nulu de-alu suprinde in neorânduiala.

Si in adevveru Bai'a erá unu teatru de sânge si desfrâ-  
nare. Româncele dragalasie eráu necinstite si pângarite, apoi  
ucise in modulu celu mai barbaru; ér' soldatii duşmani dati  
cu totu necuratíei sî betiei. Deci Stefanu nu s'au insielatu  
in speranti'a de a aflá pre duşmanu nepregatitu.

\*) Vedi Not'a de pe pag. 36.

Elu porní deci din Suceav'a cu ostasii sei, puçini la numeru, dar' tari la bratie cá leii, si precându incepeá a inserá se apropiara de Bai'a.

O nópte désa se lasá pre pamentu cându romanii in cea mai buna ordine priviáu spre Bai'a ce avea se devína teatrulu unei lupte sângerósa.

(Va urmá)

GEORGIU SIMU.



### Stanu Morariulu.

Stanu Morariulu rosii 'n façia  
Suce-ncetu alb'a musteatia

Omu ferice nu-i cá elu,  
Adi se-'nsóra cu o fata

Ce se jori cá e furata  
Din alu dîneloru castelu.

An'a-'i mândr'a tinerica  
Nu-i de tine mosiu Stanica,

Vai morariu nepriceputu,  
Plete alba de matasa

Fata mare de mirésa,  
Vai de tine ce-ai facutu.

Josu la móra voie buna  
(Dela nunta abiai o luna)

Vinu vecini se sfatuescu,  
An'a rîde si glumesce

La-unu voinicu adesu privesce  
Ochi cu ochi se intélnescu.

Gur'a mica-'nsielatóre

Gene negre 'su vorbitóre

Ochi cu ochi s'au priceputu:

— „Dragu baditia gura dulce  
Cându morariu de-acas' se duce  
Vin' la min' dup'unu sarutu!“

Pe murgitu, cându se marita

Dí cu nópte pe-o clipita,  
Stanu morare und' te duci?...

Siedi acasa, stâi la pânda,

Vréu ochi negri se te vînda,

Vine-unu furu la buze dulci!

Foculu arde-in cuptoritia

Arde-unu șenu de moraritia:

— „Da-'mi baditia sarutari,

Vréu se-mi gatu a mea viétia

L'alu teu șenu, pe-a tale bratie

Se-'mi gatu dílele 'n placeri!“

Ap'a cresce, siopotescce

Rót'a morii se 'nvertescce

Stropindu lacrimi din lopeti,

Pe la usie — siópte line,

Stanu morariulu in suspine

Vai! ce face se nu-lu vedi.

— Hei Anita! amaru de mine

Si rarunchii 'su rei in tine

Rea ai fostu candu te-ai nascutu,

Ochii negrii me 'nsielara

Buze dulci me-'nmormentara

Se-ti resplatu ce mi-ai facutu.

Si se-'ntórcce, se apléca,

Lantiù morii-'ncetu desléga

Mór'a-'ncepe-a navigá, —

Se sucesce, se afunda,

Ap'a cu oftare lunga

Bate-'n palme preste ea.



Câte-odata, cându mi-se întemplá se fiu in apropiare de turm'a ei mi se faceá mila de ea vediându-o, la tulpin'a vre-unei stânci, cu ochii scaldati in lacrimi si cu sinulu innecatu de suspine, uitandu-se cu gróza la sburdalnicele capre acatiate cá nisce draci pe cóstele cele mai rîpose si mai pline de primejdie; si 'mi lasámu numai decátu lucrulu si me duceámu de le alungámu de-acolo, numai cá se-o vedu liniscita si fâra de frica resucindu-si fusulu.

Cându veneá câte-unu sívoiu de plóie din munti si de erámu prin apropiere, i dámu diechea mea a se invelí, î-i faceámu foculu a se incaldi, déca-i erá frigu; î-i asterneámu fênu, déca vrea se dórma, si vedeámu de pârdalnicele capre a nu se departá.

Se fí vediutu, cum mai oftá si cu ce amaratiune 'mi spunea, cându vre-o capra acatiandu-se de pomi, pe stânci 'si pierdea clopotielulu. Eu, cá se-i astêperu necasulu, faceámu prin ómenii din satulu nostru cari mergeáu la têrguri cá se i-lu cumpere; si cându i-lu dámu in mâna 'si chiemá capr'a pagubasia, o mustrá mai antáiu atingându-o incetinelu cu palmele preste falci; dícea cà o bate; apoi o sarutá si in urma ilu aniná la gátu.

Se fí vediutu veseli'a ei, cându incepeá capr'a a pasce cu clopotielulu de gátu! Déca i-ar' fí datu cinev'a uuu si-reagu de margele tóte de auru nu s'ar fí bncuratu asiá.

Vestindu-se in satu si vecinatate, câtu tieneámu eu la ea, nici nebunaticii nu-o necajeau; si decumva i faceáu câte unu neajunsu, nelasandu-i caprele se pasca in apropiarea turmelotu loru, ori nelasându-o se le adeppe unde dêns'a vrea; plateáu scumpu necasulu ce-i adusesè.

Eu vediându-o sermana de mama, necajita de mica si obicinuita cu nevoi'a si cu munc'a, incepui se-o indragiescu. Si-o indragii si pentru-cà aveá anima buna; lucru ce cunosceámu din lacremile ce versá cându i-se bolnaveáu caprele si din dragostea cea fâra sémênu in satu la noi, ce aretá tatalui-seu. Si o mai indragii, si pentru cà din tóte cercetarile mele facute ei, nu 'mi aflasè pricin'a cu musteati'a.



Dar' si ajutórele mele si preteni'a ce-i aretámu, i le-gara anim'a ei de anim'a mea, asia încátu, cându tatalu seu i cumperá vre-o podóba de la têrgu si de se impodobiá cu ea mai antâiu la mine alergá se-o vediu, si de nu-mi placea, se mâniá. Cându puneá pe umeri vre-o dieche nóua ori vre-o scurteica de cele fâra mâneci de Brasiovu, pâna nu me in-trebá si pre mine nu mergeá nici la baserica si nici la hora. Pentru dêns'a nu eráu alti flacai in satu, afara de mine; si pentru mine nu eráu alte fete in lume, care se-mi fie dragi, afara de ea. Nu e vorba, mai ochiámu eu si altele, cà nu erá se peara lumea déca faceámu acést'a, dar' nici un'a cá Anuc'a nu-mi erá pe inima. Si nu erá tocmai asia frumósa, dar' déca mie ea 'mi erá draga, mi-se para ca este cá unu sóre.

Fiindu cà multi din muntanii nostrii 'si aveáu duse oile la câmpia, aveá si tatalu Ancutii vre-o cinci-dieci duse prin Vlasc'a, cu alte turme amestecate; de acea in têmpulu tun-sului si in verele cându nu prea erá lucru acasa ne duceámu intr'acolo si eu cu Ancuti'a se ne vedemu parintii care de vre-o câte-v'a veri incepuse a stá mai multu pe lângá stâne.

Cu noi mergeáu o multíme de fete si de flacái: unii se lucreze la secerisiu, ér' altii se ajute parintiloru la tun-sulu oiloru. Calatori'a nóstra o faceámu cu totii cu picio-rulu si cu merindea in spinare, si erá fórté vesela, numai in cânteci, in chiuite si in glume. Parea cà suntemu sto-luri de rëndunele ce calatorescu tómn'a in tieri straine si calde, asia pareámu noi in cetele nóstre, cu care ne co-boreamu din munti la vale. In drumulu nostru treceámu prin deosebite sate si terguletie de campu; si lumea din aceste locuri rávnea la imbracamintea, sanatatea si frumseti'a chipu-lui nostru. Toti flacái par cà eramu nesce bradi, asia de fru-mosi si de voinici ce erámu! Aveamu sânge multu in façia si in vine in têmpulu acel'a. De ar' fí voitu cinev'a se stee a ne alege, nu scieá pe care din noi mai ántâiu se puna mân'a. Toti erámu spatosi si trupesi de frunte.

Chimerasiulu meu celu impodobitu cu tînte galbene, care 'mi stringea mijloculu cá intr'unu inelu, ciórecii mei

cei albi si camesi'a mea cea alba, de multeori spalata in Jalomitia de mânele dragutiei mele, câte minti femeiesci n'a scosu din fire! Si mai aveámu si nisce opinci frumosu inlantiuíte de picioru, o caciula tiurcanésca, usióra de mielu brumariu, cum erá portulu pe atunci si o parchie de mustetie negre cá unu noru incarcatu de trasnete, de grândena si de furtuna, de innebuneá si pe copiliti'a cea mai evlaviósa.

Nevestele si fetele de prin satele si de prin tégurile prin care treceámu si din vecinitatea campiiloru pe cari unii din noi lucráu si altii din noi 'si aveáu stânele, 'si perdeáu cumpetulu vediendu-ne; si cum noi erámu neinsuratu si chipesi multe din ele 'si paraseáu casele parintiesci pentru a veni cu noi la munti. — Nóua ne pareá bine, de un'a cá ast'a, de si munteneloru nóstre nu le prea venia la socotela; fetele de câmpu suntu mai vênóse, mai sprintene la lucru si mai dedate cu munc'a câmpului si la nevoie te poti increde multu in ele.

Asiá déca barbatului i vine vre-o impregiurare care se 'lu silésca a parasí cas'a pentru têmpu mai lungu, ea se face luntre si punte, nu mai cá dênsulu la inturnare se nu-o gasésca cu livedea de prune neculésa: cu porunbulu (cucuruzulu) sí fênu lu neadusu acasa si cu pândi'a neispravita.

Flacailoru de la câmpu li se duceáu si loru ochii dupa muntenele nóstre, asia cá multe din cele cu care plecámu noi impreuna, nu se mai intornáu pe la parinti; cadeau pe drumu robite de foculu dragostei; vre-unu tineru de flacău, pêrlitu de sóre, sleitu de munc'a boerescului si de munc'a ogorului seu, nu tocmai asia trupesiu, fâra sânge in obraziu, dar' sprintenu la lucru si bunu de gura, cu casa si cu plugu de boi, le momiá pe bieteles fetele asia încátu uitáu de muntii in care se nascusé si nu se mai intorceáu pentru ai vedea.

In trecerea nóstra prin deosebite sate, dintre munti si Dunare, raru intâlneá tieranu care se fia stapânu pe pamentulu din care 'si scoteá mamalig'a. Loculu in care 'si infigea sermanulu tierusiulu pentru locuintia si gradina, pasiunele in care 'si hranea dobitócele, fântân'a din care 'si

astêmpará setea si brasd'a pe care o resturná plugulu seu, nu eráu ale lui ci ale boieriului. Elu erá clacasiu si din ori ce rodu alu lui i se luá de stapênulu mosiei; din prunu i-se luá, din grâu i-se luá, din porumbu i-se luá; afara de acestea, elu facea beilicurile, elu platea angararele cele grele ale tieriei, de aceea, in cele mai multe sate, elu erá seracu, lipitulu pamêntului, n'avea nici cenusia in vatra.

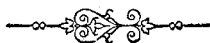
In puçine sate, tí-se intemplá se vedi sateanulu traindu mai cu imbelsugare si fâra asia multe nevoi in traiulu lui; si acést'a o intimpinái mai cu séma pe-acolo pe unde se afláu adeverati boieri Romani, stapâni de mosii. Frate de frate totu mai are durere de anima; dar' vai de tine, cându in cas'a ta ajunge strainulu stâpanu! Strainulu in cas'a t'a te schingiesce mai reu, de câtu cum a schingiuitu Evreii pe Christosu; dupa-ce ti-au rapitu totulu, 'ti vêra si pumnulu in gura, cá se n'ai nici dreptulu a gieme si a sbierá, cându te dóre veninulu cu care dreptu recunoscintia animele loru te-au adapatu!

Unu traiu mai dulce duceámu noi in muntii nostri. Cine ce nevoe aveá cu livedi'a nóstra, cu ogorulu nostru si cu ví'a nóstra? Erámu buni stapêni pe acestea, ce ne eráu remase dela mosi si dela stramosi. Plateámu birulu, dámu câti-va ómeni sí câte-va carutie de beilicu, scapámu si nu erámu storsi pâna la meduva, cum eráu storsi fratii nostri din câmpie.

Déca vre-unulu din noi insuratu de curêndu, avea bordeiu in locu de casa, si acolo gaseai multiemire in tóte ale vietiei. Si de cumv'a din norocire intr'o asemenea locuintia intrá vre-unu plugariu de la campu, remânea uimitu de prietení'a cu care erá imbraçisiatu, de ospetiulu ce i-se intindea; si déca pászurile 'lu nevoiáu a parasí adapostulu muntíloru, i remanea nestersu din minte mirosulu frundiiloru de teiu cu care munteanulu 'si asternea in fie-care septemana pe josu subpamêntean'a lui locuintia.

(Va urmá.)

*Gr. Cretiescu.*



## FELIURIMI.

Otietu bunu si oftinu se pôte gati in modulu urmatoriu: Se iáu 120 parti de apa, 12 parti de spiritu, 3 parti de zacharu sdrobotu meruntu, 1 parte de terighia (cu accidu tartaricu) si  $\frac{1}{2}$  parte de aluatu. Tóte acestea se amesteca bene in o sticla (uiaga) mare, séu in unu butoiu micu — de sene se intielege că defundatu, — si apoi se pune la caldura, unde preste câtê-va septemane se preface in otietu bunu.

**Cumu se pôte cunósce laptele falsificatu?** E satoritu cumca 1 litre de lapte curatu are greutatea de 1025—1035 gr.; asiadara, laptele a cărui greutate e mai mica, e amestecatu cu apa. Un'a litra de apa se scie cumca apésa 1000 gr. adeca 1 kg. — Prin urmare cu câtu apésa mai puçinu litr'a de lapte, séu cu câtu i-se apropia mai multu greutatea, de 1 kg. cu atât'a contine mai multa apa.

**Pentru sterpirea sióreciloru.** Se se fierba câte-va crumpene (pere de pamentu, baraboi) si pana cându 'su fierbinti inca se sé implânte in afundîme de  $\frac{1}{2}$  cm. câte 15—20 fire lemnusie (catranita, apringióre) in fie-care crumpena. Aci se se lase pâna-ce se recescu crumpenile, cându apoi se se delature lemnusiele, ér crumpenile se se invalue in farina, ori se se presere cu zaharu bene mëruntîtu. Crumpenile ast'-feliu pregatite se se asiedie apoi in locurile acelea, unde se afla sióreci. — Care cum va mîncá din crumpene va si pieri, si astfeliu in curundu si pe usioru vomu scapá de acesti óspeti neplacuti.

**Pentru vindecarea raneloru urmate din arsura ori oparitu,** medicamentulu celu mai bunu este untulu amestecatu cu galbinusiu de ou. La o lingura de untu se adauge galbinusiu de la unu ou si apoi se fréca bene. Unsur'a ast'-feliu pregatita se pune pre o pânza si asié pre rana. Nu numai rabele mai mici ci si celea mai mari inca se vîndea in acestu modu in tîmpulu celu mai scurtu.

**Petroleulu saratu.** E satoritu cumca sarea curatia petroleulu; adeca déca vomu pune in petroleu sare bene-meruntîta, acel'a se curatia si arde cu multu mai bene. Deci cene voiesce că se-i lumineze mai bene lamp'a se puna puçina sare bene-mëruntîta in petroleu.

**Tatalu nostru uitatu.** Unu mîncaciosu, care de câte-ori se puné la mésa, obicinuiá se dica tatalu nostru si alte rogatiuni; intr'o dí fiindu-i fóme, mîncá fára de a se rugá. Unu amicu, care erá la masa, i-i facú acést'a observatiune tocmái la sfêrsîtu. „Am facutu reu, respunsè mîncaciosulu, trebuie se me inchinu“ si elu chiemá slugile de a-i aduce bucate, spre a reincepe prânzulu dela supa.